

УПОВНОВАЖЕНИЙ Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

**Міністерство соціальної
політики України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Закарпатська обласна військова
адміністрація**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
*(згідно з частиною 3 статті 15 Закону України «Про Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини»)*

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людина і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та відповідно до статті 22 Основного Закону України не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№1825.2/23/39.2 від 24.02.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 24.02.2023 16:19
5FB77F7B650371D0400000E88D010044560300

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 1 та 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, виявлено порушення прав людини у діяльності Мукачівського дитячого будинку – інтернату (далі – інтернат).

Статтю 5 Загальної декларації прав людини, статтю 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтю 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтю 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтю 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Пунктами 1, 6, 7, 11, 14 частини 3 статті 11 Закону України «Про соціальні послуги» передбачено повноваження обласних державних адміністрацій щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері надання соціальних послуг на регіональному рівні; здійснення контролю за дотриманням вимог цього закону; здійснення на регіональному рівні моніторингу надання соціальних послуг, оцінки їх якості; організація та забезпечення підвищення професійної компетентності/кваліфікації працівників, які надають соціальні послуги; забезпечення дотримання прав отримувачів соціальних послуг.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час повторного планового відвідування інтернату виявлено численні порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності вказаної установи, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Системний та комплексний характер виявлених порушень прав людини у діяльності цього комунального закладу може свідчити про нездійснення Міністерством соціальної політики України та Національною соціальною сервісною службою України, як центральними органами виконавчої влади,

належного контролю за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг.

Зокрема, не вжито заходів для забезпечення захисту й безпеки підопічних у ситуаціях збройних конфліктів, гуманітарних надзвичайних ситуаціях, що порушує вимоги статті 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю.

Не облаштовано захисних споруд цивільного захисту (підвальних та інших заглиблених приміщень), придатних для укриття отримувачів соціальної послуги стаціонарного догляду та надавачів соціальної послуги і безпечного перебування в них, що не відповідає пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), пункту 25 частини 2 статті 19 Кодексу цивільного захисту України.

Виявлено численні порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, зокрема, заклад не обладнано системою пожежної сигналізації, системою оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей, приміщення не забезпечені нормативною кількістю первинних засобів пожежогасіння тощо.

Житлові та адміністративні приміщення інтернату, що розташовані переважно на другому поверсі будівлі, не пристосовані для забезпечення потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення у відповідності до Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Державні будівельні норми. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення».

Відтак Закарпатською обласною військовою адміністрацією та керівництвом комунального закладу осіб з інвалідністю та підопічних з числа маломобільних груп населення поставлено в умови, які позбавляють їх можливості залишати житлові приміщення під час екстреного оповіщення «повітряна тривога» та вільно пересуватися інтернатом, унеможливають швидку евакуацію у разі виникнення надзвичайних обставин. Зазначене може розцінюватися не лише як катування, жорстке або таке, що принижує гідність, поводження або покарання у розумінні статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, але й поводження, що становить реальну загрозу для життя і здоров'я підопічних.

Встановлено факт непроведення огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією з метою вирішення питання щодо їх подальшого перебування в будинку – інтернаті або щодо можливості перегляду рішень про недієздатність, що порушує вимоги статті 23 Закону України «Про психіатричну допомогу» та пункту 13 «Положення про Мукачівський дитячий будинок – інтернат».

Спостереження за станом здоров'я та організацією надання медичної допомоги (у тому числі відповідно до призначень лікарів) відповідно до абзацу

4 пункту 1 розділу VIII Державного стандарту визначено одним із основних заходів, що складають зміст соціальної послуги стаціонарного догляду.

Незважаючи на це, інтернат не отримав ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, а також не уклав відповідний договір із закладом охорони здоров'я, що унеможлиблює надання отримувачам соціальної послуги медичної допомоги згідно з пунктом 1 розділу VIII Державного стандарту, не забезпечує реалізацію права на отримання необхідної належної медичної допомоги підопічними інтернату та може призвести до завдання непоправної шкоди їхньому життю та здоров'ю.

Заходи із надання медичної допомоги (зокрема, проведення ін'єкцій) фактично здійснюються персоналом інтернату без належних правових підстав, що порушує вимоги пункту 15 статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Медична документація всупереч вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» ведеться за двома довільно обраними формами під назвами: «Історія болезни» (затверджена ще Міністерством соціального забезпечення Української ССР) та «Медична картка №».

У порушення вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584 «Про затвердження Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах» лікарські засоби, які знаходяться у медичній частині, зберігаються без урахування температурних режимів, встановлених виробниками лікарських засобів, приміщення для зберігання лікарських засобів не забезпечено необхідною кількістю стелажів, шаф, холодильників. У приміщеннях, де зберігаються лікарські засоби, не здійснюється спостереження за температурою та відносною вологістю повітря через відсутність відповідних засобів вимірювання.

Крім того, встановлено порушення вимог пункту 6.1.1.2 ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення», що призводить до недотримання норми площі з розрахунку на одну особу. Фактична норма площі на одного підопічного в окремих кімнатах інтернату на день відвідування складала від 1.5 до 2 м², тоді як має бути не менше 8 м².

Організація питного режиму в закладі здійснюється неналежним чином, не забезпечено вільного доступу підопічних до питної води, що є порушенням пунктів 33, 35 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (СРТ/Inf (98) 12).

У порушення вимог статті 59 Конституції України, статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу», інтернатом не налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної правової допомоги.

Всупереч абзацу 1 пункту 3 розділу X Державного стандарту, Мінімальним нормам забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, визначених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, інтернатом не забезпечено підопічних в достатній кількості твердим інвентарем.

З огляду на численність порушень прав людини, їх комплексний та системний характер, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини 2 статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини 1 статті 13, пункту 9 частини 1 статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини 3 статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог Закону,

на підставі статей 3, 101 Конституції України, статей 13, 15, 19⁻¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у :

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України, Закарпатській обласній військовій адміністрації розглянути подання, організувати та провести перевірку дотримання державних стандартів надання соціальних послуг Мукачівським дитячим будинком – інтернатом, його відповідності Критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185.

2. Закарпатській обласній військовій адміністрації розглянути подання, вжити невідкладних заходів до отримання закладом ліцензії на здійснення

господарської діяльності з медичної практики, усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду в інтернаті, на медичну допомогу та належні умови утримання, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Мукачівського дитячого будинку – інтернату.

3. Розглянути питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності:

керівних службових осіб Мукачівського дитячого будинку – інтернату;

відповідальних службових осіб Національної соціальної сервісної служби України, Закарпатської обласної військової адміністрації, винних у допущенні численних порушень прав людини, а також послабленні контролю за організацією діяльності вказаного закладу і додержанням у ньому вимог чинного законодавства з прав людини.

4. Про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, додавши на підтвердження інформацію та копії документів про вжиті заходи.

5. Відповідно до статті 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

